

1930 Beskrivelse i Stjørdalens blad av Fersdalen

Leder i Meråker Historielag, Alf Olsen, har sakset fra Bladet en beskrivelse av Fersdalen i 1930. Det er skrevet på et gammelmødig språk, og er nok fra Anton Pyntens artikkel i Decorha-Posten i Amerika og senere tilsendt Bladet.

Noe i retning av hva Fløyfjellet er for Bergen, Holmenkollen for Oslo og Gråkallen for Nidaros, så er Fersdalen blitt det sikreste utfartsstedet for Meråker og de tilstøtende bygder. Og det skal være visst, at ventet Fersdalens folk over 50 år på at drømmen om vei der oppe skulle gå i oppfyllelse, så fikk de også - da veien lå farbar - med engang føle innrykket utenfra den hypermoderne verden. Nord-Trøndelag fylkes veivesen har neppe de senere år bygget noen vei som etter sin klasseinndeling er mere trafikkert enn veien opp til Fersdalen, og uten å overdrive, det ringeste kan man vel si at i mange, mange mils omkrets er gården Langsåvold på Fersdalen blitt det uroligste sted på disse breddegrader.

Ikke engang i de dager da general Armfeldt bygget sine kavlebroer og sine skanser der oppe, eller da den svenske godsherre Stalin bygget stuen på Langsåvold-tunet, var "bevegelsen" på Fersdalen så stor som nå om stunder. Ikke bare landeveis - i biler - fraktes folk til og fra dalen, men nå er også stedet og det vakre Fersvatnet oppdaget som en herlig landings- og startplass for vannflyvemaskiner, og hvor ungdom og eldre - mot entré selvfølgelig - kan gis adgang til å bli med opp i luftens rike noen minutter.

Iver Aabak ga opp å lage vei til Fersdalen, og utvandret til Amerika

Vi kjenner en mann ute på Montanas prærier i Amerika som i sin ungdom skrev, talte og arbeidet mye for å få vei opp til sin kjære Fersdal, Han sto borte i myrgrøften og drømte, så utover Ferens blå vannflate og følte de friske vindpust ovenfra Kjølhaugens tinder, mens bjeller og lokkende lur hørtes fra lien nedunder. Som Øyvinds mor sa om gutten sin, tenkte også denne mannen om heimgrenda si: «...av Fersdalen kan det bli noe». Men utsiktene var ikke lyse, motbøren var stor. Ferdig med sine spadestikk steg han opp av myrgrøften og reiste sin vei. Hva ville mannen se, og si, om han kom til de hjemlige trakter i dag? Vi behøver bare å spørre.

Mannen det siktes til i siste avsnittet er Iver Aabak, f. 10. mai 1884. Han vokste opp på Lille Aabakk (br. nr.3) under Færen søndre, gnr. 50. Utvandret til Montana i Amerika, gifter seg med Ingeborg Heimdal og får tre barn: Orval (1918), Agnes (1919) og Margaret Alise (1924). Bror til Iver, Johannes, f. 1877, overtok bruket av foreldrene og ble selveier i 1906. Slitet der lengst inne i Fersdalen kunne være hardt nok, naturkreftene enda hardere. Bestefar til Iver og Johannes frøs i hjel i fjellet mellom Fersdalen og Verdalen i 1846, 46 år gammel. Han igjen er tippoldefar til Thor Annar Thomassen og Inger Johanne Thomassen. Sistnevnte er samboer med Inge Morten Fossen og er eiere av Aabakk i dag, hvor de har bygd opp en storslått fritidsbolig. Alf Olsen, leder av Meråker historielag, har fortalt meg at før far til Thor Annar og Inger Johanne døde i 2016, hadde han meddelt sine etterkommere at pengene som kom inn i forbindelse med begravelsen skulle i sin helhet gå til Meråker Historielag. Og slik ble det.

Iver Aabak

Hva gjelder Øyvinds mor, nevnt i to avsnitt ovenfor, tenkes det på bondefortellingen av Bjørnstjerne Bjørnson: «Øyvind hette han, og gråt da han ble født. Men alt da han satt oppreist på morens fang, lo han, og når de tente lys om kvelden lo han så det sang, men gråt når han ikke fikk komme bort til det». «Av den gutten må der bli noe rart,» sa moren – i betydningen stort, slik en vel kan si om Fersdalen også.

Aabakk i Fersdalen i 2011, foto: Alf Olsen

29. august 2020

F.v: Vegard Bakken Hammermo, Janne Marit Fossen, Thor Annar Thomassen, Inger Johanne Thomassen og Inge Morten Fossen

Og dette bringer oss over til Fersdalens gener, som på et vis har fostret hele fem ordførere i våre dager når vi legger godviljen til: Nøstmo, Moen, Langsåvold, Slungård og Svarva. Og videre i vårt humoristiske hjørne kan vi føre opp gener fra Fersdalen inn i kjente personligheter som Helge Ingstad, Nora i *Et dukkehjem*, Jonas Lie og Ludvig Holberg. Og så er det de som kanskje forble ukjente, men som faktisk hadde sine talenter. En av de var nevnte Iver Aabak, som utvandret til Amerika faktisk to ganger. Han ga ut bøker i Amerika. Og han glemte ikke sin kjære Fersdalen. Han organiserte innsamling blant utvandrede meråkerbygg med tanke på å få fullført det han ikke klarte i yngre dager, nemlig å få til en kjørevei gjennom Fersdalen. I 1909 kom han hjem en tur, trolig for å bistå bygda. Meningen var nok kun en kjapp tur hjem, men han ble syk, havnet på Levanger sykehus, og kom seg ikke tilbake til Amerika før etter fire år. Og det var da han etablerte seg med familie og forble der borte. Du kan lese historien om ham i Meråker Historielags egen Årbok: *Mårråk 2012*. Iver Aabak døde i Montana den 29. september 1962.

1. september 2020
Kilde: Alf Olsen, leder av
Meråker Historielag